

1.

Laki**kuolleeksi julistamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Kadonnut henkilö voidaan julistaa kuolleeksi tuomioistuimen tai maistraatin päätöksellä siten kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Kuolleeksi julistamisen vaikutukset

Kuolleeksi julistetun katsotaan kuolleen päätöksessä määrättyinä kuolinpäivänä, jollei muuta näytetä.

Jos lain mukaan jokin määräaika lasketaan henkilön kuolemasta, henkilön tultua julistetuksi kuolleeksi määräaika lasketaan kuitenkin päätöksen antopäivästä.

2 luku

Kuolleeksi julistaminen tuomioistuimen päätöksellä

3 §

Kuolleeksi julistaminen ilman odotusaikaa

Jos kadonnut henkilö on kadotessaan ollut välittömän hengenvaaran aiheuttaneessa on-

nettomuudessa tai muussa siihen rinnastettavassa tilanteessa, hänen kuolleeksi julistamistaan voidaan hakea välittömästi katoamisen jälkeen.

4 §

Kuolleeksi julistaminen odotusajan kuluttua

Kadonneen henkilön kuolleeksi julistamista voidaan muissa kuin 3 §:ssä mainituissa tapauksissa hakea odotusajan kuluttua. Odotusaika lasketaan siitä, kun kadonnut henkilö on tiettävästi viimeksi ollut elossa.

Jos kadonnut henkilö on kadotessaan ollut olosuhteissa, joihin liittyy hengenvaara, tai jos katoamiseen liittyvät olosuhteet ja muut seikat huomioon ottaen muutoin on erittäin todennäköistä, että hän on kuollut, odotusaika on yksi vuosi.

Muissa kuin 2 momentissa mainituissa tapauksissa odotusaika on viisi vuotta.

5 §

Vireillepano

Kuolleeksi julistamista koskeva asia pannaan vireille käräjäoikeudessa hakemuksella.

6 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Kuolleeksi julistamista koskevan asian kä-

sittelee se tuomioistuin, jonka tuomiopiirissä kadonneella henkilöllä on viimeksi ollut kotikunta tai väestökirjanpitokunta.

Jos haetaan usean samalla kertaa kadonneen henkilön julistamista kuolleeksi, asian voi käsitellä tuomioistuin, joka on 1 momentin nojalla toimivaltainen heistä jonkun osalta.

Jos Suomessa ei ole tuomioistuinta, joka olisi 1 tai 2 momentin nojalla toimivaltainen käsittelemään asian, asian käsittelee se tuomioistuin, jonka tuomiopiirissä hakijalla on kotikunta, tai, jollei hakijalla ole kotikuntaa Suomessa, Helsingin käräjäoikeus.

7 §

Vireillepanoon oikeutetut

Kuolleeksi julistamista koskevan hakemuksen voi tehdä kadonneen henkilön aviopuoliso tai perillinen taikka muu henkilö, jonka oikeus saattaa riippua kuolleeksi julistamisesta. Heillä on myös oikeus jatkaa toisen henkilön hakemusta.

8 §

Kuuleminen

Kadonneen henkilön aviopuolisolle ja perillisille on varattava tilaisuus tulla kuulluksi hakemuksen johdosta. Jos kadonneelle henkilölle on määrätty edunvalvoja, myös tälle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Tilaisuutta tulla kuulluksi ei tarvitse varata, jos tiedoksianto olisi toimitettava oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 9 §:ssä tarkoitettua tuomioistuimen kuulutuksella.

9 §

Kutsu ja sen tiedoksianto

Jos kuolleeksi julistamiseen on selvitetty olevan edellytykset, tuomioistuimen on 4 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa kutsuttava kadonnutta henkilöä ilmoittautumaan tuomioistuimelle viimeistään kutsussa mainittuna määräpäivänä uhalla, että hänet voidaan julistaa kuolleeksi. Tuomioistuimen on samalla kutsuttava kaikkia, jotka voivat antaa

tietoja siitä, onko kadonnut henkilö elossa vai kuollut, ilmoittamaan samassa ajassa tietonsa tuomioistuimelle.

Kutsu annetaan tiedoksi kuuluttamalla siten kuin oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 10 §:ssä säädetään. Tuomioistuimen on julkaistava kuulutus kutsusta virallisessa lehdessä viimeistään kolme kuukautta ennen määräpäivää.

10 §

Tuomioistuimen päätös kuolleeksi julistamisesta

Kadonnut henkilö on 9 §:ssä tarkoitetun määräpäivän jälkeen julistettava kuolleeksi tuomioistuimen päätöksellä, jos tuomioistuin ei ole saanut tietoa siitä, että hän on elossa tai kuollut, ja jos kuolleeksi julistamisen edellytykset muutoin ovat olemassa.

11 §

Kuolinpäivän määrittäminen

Julistaessaan kadonneen henkilön kuolleeksi tuomioistuimen on määrättävä se päivä, jona hänen katsotaan kuolleen.

Kuolinpäiväksi on määrättävä se päivä, jona kadonnut henkilö todennäköisimmin on kuollut. Jollei sitä voida määrittää, kuolinpäiväksi on määrättävä se päivä, jona hän todennäköisesti viimeistään on kuollut. Kuolinpäiväksi on kuitenkin määrättävä viimeistään se päivä, jona on kulunut viisi vuotta siitä, kun kadonnut henkilö on tiettävästi viimeksi ollut elossa.

3 luku

Kuolleeksi julistaminen maistraatin päätöksellä

12 §

Edellytykset

Henkilö voidaan julistaa kuolleeksi maistraatin päätöksellä, kun on kulunut:

1) sata vuotta sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana hän on syntynyt; ja

2) viisi vuotta sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana hän on tietävästi viimeksi ollut elossa.

13 §

Vireilletulo

Maistraatin on vuosittain omasta aloitteestaan selvitettävä, onko väestötietojärjestelmän tietojen mukaan elossa sellaisia henkilöitä, joiden kuolleeksi julistamiseen on 12 §:n mukaiset edellytykset.

14 §

Toimivaltainen maistraatti

Kuolleeksi julistamista koskevan asian käsittelee se maistraatti, jonka toimialueella henkilöllä on viimeksi ollut kotikunta tai väestökirjanpitokunta.

Jos Suomessa ei ole maistraattia, joka olisi 1 momentin nojalla toimivaltainen käsittelemään asian, asian käsittelee Helsingin maistraatti.

15 §

Selvittämisvelvollisuus

Maistraatin on kunkin sellaisen henkilön osalta, jonka kuolleeksi julistamiseen on 12 §:n 1 kohdassa säädetty edellytys, hankittava kohtuudella saatavissa oleva selvitys siitä, onko hän ollut viimeksi kuluneiden viiden kalenterivuoden aikana elossa.

16 §

Kutsu ja sen tiedoksianto

Maistraatin on kutsuttava kutakin sellaista henkilöä, jonka kuolleeksi julistamiseen on selvitetty olevan edellytykset, ilmoittautumaan maistraatille viimeistään kutsussa mainittuna määräpäivänä uhalla, että hänet voidaan julistaa kuolleeksi. Maistraatin on samalla kutsuttava kaikkia, jotka voivat antaa tietoja siitä, onko asianomainen henkilö elossa vai kuollut, ilmoittamaan samassa ajassa tietonsa maistraatille.

Jos asianomaiselle henkilölle on merkitty väestötietojärjestelmään voimassa oleva osoite, kutsu on lähetettävä siihen. Jos väestötietojärjestelmästä tai muista väestökirjoista ilmenee, että asianomaisella henkilöllä on Suomessa aviopuoliso tai läheisiä sukulaisia, kutsu on annettava tiedoksi aviopuolisolle ja vähintään yhdelle sukulaiselle. Jos asianomaiselle henkilölle on määrätty edunvalvoja, kutsu on annettava tiedoksi myös tälle.

Kutsu annetaan lisäksi tiedoksi yleistiedoksiantona siten kuin hallintolain (/) 62 §:ssä säädetään. Maistraatin on julkaistava kuulutus kutsusta virallisessa lehdessä jonkin kuukauden ensimmäisessä numerossa viimeistään kolme kuukautta ennen määrääpäivää.

17 §

Maistraatin päätös kuolleeksi julistamisesta

Henkilö on 16 §:ssä tarkoitetun määräpäivän jälkeen julistettava kuolleeksi maistraatin päätöksellä, jos maistraatti ei ole saanut tietoa siitä, että hän on elossa tai kuollut, ja jos kuolleeksi julistamisen edellytykset muutoin ovat olemassa.

18 §

Kuolinpäivän määrittäminen

Julistaessaan henkilön kuolleeksi maistraatin on määrättävä se päivä, jona hänen katsotaan kuolleen.

Kuolinpäiväksi on määrättävä 1 päivä tammiukuuta sinä vuonna, joka ensiksi alkaa sen jälkeen, kun on kulunut sata vuotta henkilön syntymästä ja viisi vuotta siitä, kun hän on tietävästi viimeksi ollut elossa.

19 §

Maistraatin päätöksen tiedoksianto

Jos väestötietojärjestelmästä tai muista väestökirjoista ilmenee, että kuolleeksi julistettulla on Suomessa aviopuoliso tai läheisiä sukulaisia, maistraatin päätös on annettava tiedoksi aviopuolisolle ja vähintään yhdelle

sukulaiselle. Jos kuolleeksi julistetulle on määrätty edunvalvoja, päätös on annettava tiedoksi myös tälle.

4 luku

Omaisuuksien takaisin luovuttaminen

20 §

Omaisuuksien luovutusvelvollisuus

Jos kuolleeksi julistettu on elossa, hänellä on oikeus saada omaisuutensa takaisin siltä, joka on kuolleeksi julistamisen johdosta ottanut omaisuutta haltuunsa. Edellytyksenä on kuitenkin, että kuolleeksi julistettu vaatii sitä kolmen vuoden kuluessa siitä, kun hän sai tiedon kuolleeksi julistamisesta.

Jos kuolleeksi julistetun näytetään kuolleen muulloin kuin päätöksessä määrättyä kuolinpäivänä ja jos sen vuoksi joku muu kuin se, joka on kuolleeksi julistamisen johdosta ottanut haltuunsa kuolleeksi julistetun omaisuutta, on oikeutettu omaisuuteen, haltijan on luovutettava omaisuus siihen oikeutetulle. Edellytyksenä on kuitenkin, että omaisuuteen oikeutettu vaatii sitä kolmen vuoden kuluessa siitä, kun hän sai tiedon oikeudestaan omaisuuteen.

Jos omaisuus on luovutettu edelleen, luovutus pysyy voimassa, jos haltija ei saadesaan omaisuuden haltuunsa tiennyt eikä hänen olisi pitänyt tietää, ettei luovuttaja ollut omaisuuden oikea omistaja. Sama koskee omaisuuden panttioikeuden tai käyttöoikeuden luovutusta.

21 §

Luovutusvelvollisen muu suoritusvelvollisuus

Jos luovutettava omaisuus ei ole tallella tai muuten luovutettavissa, sen arvo on korvattava.

Jos luovutettavan omaisuuden arvo on alentunut merkittävästi kulumisen tai vahingoittumisen vuoksi, luovutusvelvollisen on korvattava arvon aleneminen. Jos omaisuuden arvo on alentunut muusta syystä, luovutusvelvollisen on suoritettava kohtuullinen korvaus omaisuuden arvon alenemisesta, jos

siihen katsotaan olevan erityistä syytä.

Luovutusvelvollisen on luovutettava omaisuudesta saamansa tuotto tai korvattava sen arvo. Jos luovutettava omaisuus on rahaa, luovutusvelvollisen on maksettava luovutettavalle määrälle korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaista korkoa siitä lähtien, kun hän sai omaisuuden haltuunsa. Luovutusvelvollisen on myös suoritettava kohtuullinen korvaus omaisuudesta saamastaan hyödyistä, jollei tämän voida sisältyvän omaisuuden arvon alenemisesta suoritettavaan korvaukseen. Tuotto on kuitenkin luovutettava tai sen arvo korvattava, korkoa maksettava taikka hyöty korvattava aikaisintaan siitä lähtien, kun luovutusvelvollinen sai tiedon, että hän ei ole oikeutettu omaisuuteen.

Jos luovutettava omaisuus on rahaa tai jos omaisuuden arvo on korvattava, luovutusvelvollisen on maksettava korkoa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisesti luovuttamisvaatimuksen esittämisestä lukien.

Jos 1—4 momentin mukaista suoritusvelvollisuutta on olosuhteisiin nähden pidettävä kohtuuttomana, sitä voidaan sovitella.

22 §

Omaisuuksien panttiperusteiset kustannukset

Luovutusvelvollisella on oikeus saada korvaus luovutettavaan omaisuuteen panemistaan tarpeellisista kustannuksista sekä sellaista hyödyllisistä kustannuksista, jotka ovat syntyneet ennen kuin hän sai tiedon, että hän ei ole oikeutettu omaisuuteen.

5 luku

Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännökset

23 §

Suomen viranomaisten kansainvälinen toimivalta

Suomen tuomioistuimien tai maistraattien tutkia kuolleeksi julistamista koskevan asian, jos henkilö, jonka kuolleeksi julistamista asia koskee, on Suomen kansalainen tai jos hänen

viimeinen tiedossa oleva asuin- tai kotipaikkansa on Suomessa.

Suomen tuomioistuin voi tutkia kuolleeksi julistamista koskevan asian myös, jos hakijan tärkeät edut puoltavat asian ratkaisemista Suomessa eikä hän voi saattaa asiaa tutkitavaksi siinä valtiossa, jonka kansalainen se henkilö on, jonka kuolleeksi julistamista asia koskee, tai valtiossa, jossa on tämän viimeinen tiedossa oleva asuin- tai kotipaikka, tai tämä aiheuttaisi hakijalle kohtuuttomia vaikeuksia.

24 §

Sovellettava laki

Kuolleeksi julistamista koskevassa asiassa on sovellettava Suomen lakia.

25 §

Vieraassa valtiossa annetun päätöksen tunnustaminen

Vieraassa valtiossa annettua päätöstä, jolla henkilö on julistettu kuolleeksi, on ilman erityistä vahvistamista pidettävä Suomessa pätevänä, jos päätöksen on antanut sen valtion viranomainen, jonka kansalainen henkilö oli päätöksen antamisen hetkellä tai jossa on hänen viimeinen tiedossa oleva asuin- tai kotipaikkansa.

26 §

Tunnustamatta jättämisen perusteet

Vieraassa valtiossa annettua kuolleeksi julistamista koskevaa päätöstä ei tunnusteta Suomessa:

- 1) jos tunnustaminen on selvästi vastoin Suomen oikeusjärjestyksen perusteita;
- 2) jos päätös on ristiriidassa saman henkilön kuolleeksi julistamisesta Suomessa annetun päätöksen kanssa; tai
- 3) jos päätös on ristiriidassa saman henkilön kuolleeksi julistamisesta jossakin muussa valtiossa aikaisemmin annetun päätöksen

kanssa ja tämä aikaisemmin annettu päätös tunnustetaan Suomessa.

6 luku

Erinäisiä säännöksiä

27 §

Kustannukset

Sillä, jonka hakemuksesta kadonnut henkilö on julistettu kuolleeksi tuomioistuimen päätöksellä, on oikeus saada kuolleeksi julistetun jäämistöstä korvaus kuolleeksi julistamisesta aiheutuneista kustannuksista.

28 §

Maistraatin oikeus saada tietoja

Valtion ja kunnan viranomainen sekä muu julkisoikeudellinen yhteisö, Kansaneläkelaitos, Eläketurvakeskus, eläkesäätiö ja muu eläkelaitos, sosiaali- tai terveydenhuollon toimintayksikkö, terveydenhuollon ammattihenkilö sekä yksityinen sosiaalipalvelun tuottaja ovat salassapitosäännösten estämättä velvollisia pyynnöstä antamaan maksutta maistraatille ne tiedot, jotka ovat tarpeen 3 luvussa säädetyn tehtävän suorittamiseksi.

29 §

Toimivaltainen viranomainen Ahvenanmaan maakunnassa

Ahvenanmaan maakunnassa maistraatille tämän lain mukaan kuuluvia tehtäviä hoitaa lääninhallitus.

30 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Tällä lailla kumotaan kuolleeksi julistamisesta 23 päivänä huhtikuuta 1901 annettu laki (15/1901) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Jos 2 momentissa mainitun lain 4 a §:n

2 momentissa tarkoitettu väestörekisterin pitäjän luettelo on saapunut viralliselle syyttäjälle ennen tämän lain voimaantuloa, luettelossa mainittujen henkilöiden kuolleeksi j-

listamista koskevan asian käsittelyyn sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan säädettyjen määräaikain laskemisesta 25 päivänä huhtikuuta 1930 annetun lain (150/1930) 6 §, sellaisena kuin se on laissa 662/1978, seuraavasti:

6 §

Tyytymättömyyden ilmoittaminen, muutoksenhakemuksen jättäminen, vastauksen antaminen siihen, viranhakemus sekä muu määräajassa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa taikka virallisessa toimituksessa suoritettava toimi on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä, virastossa suoritettava toimi ennen viraston aukioloajan päättymistä ja oikeuden istunnossa tai muus-

sa toimituksessa suoritettava toimi ennen istunnon tai toimituksen päättymistä.

Jos tuomioistuimessa vireillä oleva asia otetaan määräpäivänä käsiteltäväksi ilmoitettuna kellonaikana, asian käsittelyyn liittyvä toimi on kuitenkin suoritettava silloin.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200 .

2.

Laki**säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan säädettyjen määräaikain laskemisesta 25 päivänä huhtikuuta 1930 annetun lain (150/1930) 6 §, sellaisena kuin se on laissa 662/1978, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

6 §

Tyytymättömyyden ilmoittaminen, muutoksenhakemuksen jättäminen, vastauksen antaminen siihen, viranhakemus sekä muu määräajassa tuomioistuimessa tai muun viranomaisen luona taikka virallisessa toimituksessa suoritettava toimi on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä, virastossa suoritettava toimi ennen viraston aukioloajan päättymistä ja oikeuden istunnossa tai muussa toimituksessa suoritettava toimi ennen istunnon tai toimituksen päättymistä.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei koske konkurssivalvontaa, saatavien ilmoittamista julkisessa haasteessa tai kuulutuksessa määrättyinä paikalletulopäivinä eikä puhevallan käyttämistä kuolleeksi julistamista tai asiakirjan kuolettamista koskevassa asiassa, eikä myöskään muuta sellaista tointa, johon on ryhdyttävä tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa viimeistään silloin, kun asia määräpäivänä otetaan käsiteltäväksi ilmoitettuna kellonaikana.

Kansanedustajain vaaleista annetussa laissa (391/69), kunnallisvaalilaissa (361/72) ja kirkkolaissa (635/64) annettu

6 §

Tyytymättömyyden ilmoittaminen, muutoksenhakemuksen jättäminen, vastauksen antaminen siihen, viranhakemus sekä muu määräajassa tuomioistuimessa tai *muussa viranomaisessa* taikka virallisessa toimituksessa suoritettava toimi on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä, virastossa suoritettava toimi ennen viraston aukioloajan päättymistä ja oikeuden istunnossa tai muussa toimituksessa suoritettava toimi ennen istunnon tai toimituksen päättymistä.

Jos tuomioistuimessa vireillä oleva asia otetaan määräpäivänä käsiteltäväksi ilmoitettuna kellonaikana, asian käsittelyyn liittyvä toimi on kuitenkin suoritettava silloin.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 momentista poikkeavia säännöksiä on kuitenkin noudatettava.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200 .

Liite
Asetusluonnos

Valtioneuvoston asetus

väestötietoasetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty sisäasiainministeriön esittelystä,
lisätään 22 päivänä lokakuuta 1993 annettuun väestötietoasetukseen (886/1993) uusi 5 d §
seuraavasti:

5 d §

kuolleeksi julistamista koskevasta päätöksestään väestötietojärjestelmään.

Kuolleeksi julistamista koskevan tiedon rekisteröinti

Maistraatin on viipymättä talletettava tieto _____

_____ Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 200 .